

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/40/2019
Identifikačné číslo spisu:	7114227626
Dátum vydania rozhodnutia:	29.07.2020
Meno a priezvisko:	JUDr. Ján Gandžala
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:7114227626.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Bajánkovej a členov senátu JUDr. Ing. Jána Gandžalu, PhD. a JUDr. Jozefa Kolcuna, PhD., v spore žalobcu E., zastúpeného JUDr. Jozefom Chmurom, advokátom, so sídlom v Košiciach, Zvonárska 8, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Račianska č. 71, IČO: 00 166 073, o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím, vedenom na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 41C/281/2014, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 12. septembra 2018 sp. zn. 9Co/449/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

. Okresný súd Košice I (ďalej len „súd prvej inštancie“ event. „prvoinštančný súd“) rozsudkom zo 14. marca 2017 č.k. 41C/281/2014-142 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi 5 000 Eur, do troch dní od právoplatnosti rozsudku (I. výrok). V prevyšujúcej časti žalobu zamietol (II. výrok). Žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % z priznanej sumy (III. výrok).

1. 2. Súd prvej inštancie po vykonanom dokazovaní a po poukázaní na to, že na rozhodnutie aplikoval ustanovenia § 27b zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon o zodpovednosti za škodu“ event. zák. č. 514/2003 Z. z.“) v znení účinnom od 01. januára 2009, a ustanovenia § 8 ods. 5, 6, § 6 ods. 1, 2, § 15, § 16, § 17, § 18 zák. č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. decembra 2008 dospel k záveru, že nárok žalobcu na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe je opodstatnený čo do sumy 5 000 Eur, preto žalobe v tejto časti vyhovel. Súd prvej inštancie konštatoval, že žalovaná je pasívne vecne legitimovaná (§ 4 zák. č. 514/2003 Z. z.) a súčasne, že k predbežnému prejednávaniu uplatneného nároku žalobcu došlo žalovanou dňa 07. júla 2014, keď žalovaná jeho žiadosti na náhradu škody nevyhovela.

1. 3. Pri posudzovaní dôvodnosti uplatneného nároku vychádzal súd prvej inštancie zo zistenia, že uznesením Okresného súdu Košice - okolie zo dňa 19. októbra 2007 sp. zn. 0Tp/424/07 bol žalobca vzatý do väzby, ktorá začala plynúť 16. októbra 2007 o 19.35 hod., pričom išlo o rozhodnutie nezákonné. Aj keď toto uznesenie po podaní sťažnosti zo strany žalobcu nebolo zrušené, na základe

príkazu Okresného súdu Košice I zo dňa 25. júna 2009 sp. zn. 2T/75/2008 bol žalobca prepustený na slobodu po tom, ako bol prvýkrát rozsudkom prvostupňového súdu oslobodený spod obžaloby.

1. 4. Súd prvej inštancie zameriaval dokazovanie na zistenie, či žalobca si nezapríčinil väzbu sám svojím správaním, ktoré by predchádzalo rozhodnutiu o väzbe. V tej súvislosti uviedol, že žalobca bol vzatý do väzby z väzobných dôvodov v zmysle § 71 ods. 1 písm. a/ a c/ zákona č. 301/2005 Z.z. Trestný poriadok (ďalej len „Trestný poriadok“), preto pre vylúčenie nároku žalobcu na odškodnenie za väzbu by muselo byť preukázané také jeho konanie, ktoré by odôvodňovalo obavu, že bude pokračovať v trestnej činnosti, resp. pôsobiť na svedkov, na znalcov, že bude zastrašovať svedkov, odstraňovať dôkazy a pod., teda muselo by ísť o také konanie, ktoré by dalo príčinu k obavám, ktoré by boli dôvodom väzby, lebo len v takom prípade možno hovoriť o tom, že žalobca by mal vinu na uvalení väzby. Podľa názoru súdu prvej inštancie zavinenie žalobcu na uvalení väzby nemožno vidieť len v tom, že okresný prokurátor zdôvodnil jeho vzatie do väzby konštatovaním, že išlo o osobu predtým niekoľkokrát súdne trestanú pre obdobný trestný čin, a že je tu dôvodná obava, že by mohol z tohto dôvodu pokračovať v trestnej činnosti obdobnej povahy. Zavinenie na vzatí do väzby zo strany žalobcu nemožno vidieť ani v tom, že sa ako obvinený ku spáchaniu trestného činu nepriznal, alebo že odmietol vypovedať, a tak svojím konaním vzbudil obavu, že by mohol mariť vyšetrovanie pôsobením na svedkov alebo spoluobvinených. V tejto súvislosti súd prvej inštancie poukázal na judikatúru slovenských a českých súdov. Poukázal na to, že v danom prípade k zadržaniu žalobcu došlo po tom, čo bol po istú dobu odpočúvaný a sledovaný, pričom tieto úkony neboli vykonané v súlade so zákonom, ako bolo konštatované v trestnom konaní. V aute, v ktorom sa v dobe zadržania nachádzal žalobca spolu s ďalšou spoluobvinenou osobou sa našli drogy, preto bolo podozrenie zo súvislosti osoby žalobcu a predmetného nálezu. Navyše bol v tom čase podmienene prepustený na slobodu za obdobný trestný čin, aký sa mu aj v tomto prípade kládol za vinu. Na steroch z rúk žalobcu sa nenašli žiadne stopy po drogách, nejaké stopy sa našli v moči, avšak túto skutočnosť žalobca v priebehu trestného konania namietal, keď tvrdil, že moč trestným orgánom nevydal a že neexistuje ani zápisnica o jeho vydaní. Od začiatku tvrdil, že veci, ktoré sa našli v jeho aute a súviseli s drogovou činnosťou mu nepatrili. Žalobca odmietol odovzdať moč a pred rozhodnutím o vzatí do väzby odmietol vypovedať v neprítomnosti svojho obhajcu. Zo žiadneho záznamu v spise nemal súd prvej inštancie za preukázanú skutočnosť, že by žalobca mal ovplyvňovať svedkov, či znalcov. Ani z jeho konania pred vzatím do väzby nemal zistené také konkrétne skutočnosti, ktoré by preukazovali, že si väzbu zapríčinil sám. Pokiaľ išlo o ďalší dôvod väzby žalobcu, ktorým bola dôvodná obava, že by mohol utiecť alebo sa skrývať, tak v tejto súvislosti súd prvej inštancie konštatoval, že nemal preukázanú existenciu žiadneho takého konkrétneho konania žalobcu, ktoré by túto obavu objektívne odôvodňovalo. Pri samotnom zadržaní síce na výzvu polície odmietol vystúpiť z auta, a preto bol z neho vytiahnutý, avšak zo žiadneho dôkazu nachádzajúceho sa v trestnom spise nevyplynulo, že by sa pri zadržaní pokúsil o útek. Súd prvej inštancie preto dospel k záveru, že žalobca nemá žiadnu vinu na uvalení väzby, v ktorej bol nezákonne. Vo väzbe bol od 16. októbra 2007 do 24. septembra 2012, t.j. 619 dní, kedy bol na základe príkazu súdu z väzby prepustený a dňa 24. septembra 2012 bol právoplatne oslobodený spod obžaloby. Na základe toho potom konštatoval, že nárok žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy je dôvodný čo do sumy 5 000 Eur.

1. 5. V súvislosti s nárokom žalobcu, ktorým si uplatnil náhradu skutočnej škody, ktorá mu mala vzniknúť vo výške 13 358,02 Eur z dôvodu, že počas výkonu väzby nemohol prenajímať osobné motorové vozidlo zn. Opel Astra, súd prvej inštancie konštatoval, že tento nárok nepovažuje za preukázaný.

1. 6. Rovnako za nepreukázaný považoval i nárok žalobcu na náhradu škody pozostávajúcej zo vzniknutých výdavkov počas výkonu väzby vo výške 2 091,18 Eur.

1. 7. Žalobca si uplatnil aj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej mu rozhodnutím o vzatí do väzby, ktorú vyčíslil v zmysle § 17 ods. 4 zák. č. 514/2003 Z. z. za každý deň väzby, vychádzajúc z priemernej nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve a ktorú vypočítal vo výške 13 998,26 Eur. Okrem toho si uplatnil aj nemajetkovú ujmu v zmysle § 17 ods. 3 zák. č. 514/2003 Z. z. vo výške 560 000 Eur, keď tvrdil, že vzatie do väzby mu spôsobilo závažné následky v jeho súkromnom živote a spoločenskom uplatnení. V súvislosti s vyšetrovaním drogovej trestnej činnosti ho začali priatelia, známi a jeho okolie v ktorom sa pohyboval považovať za obchodníka s drogami a užívateľa drog. Vnímali ho ako problémovú osobu, jeho konanie odsúdili ako zavrhnutie hodné a vyhýbali sa mu. V dôsledku väzby sa mu rozpadla rodina, rozviedol sa a všetko malo negatívny vplyv na vzťah s

maloletou dcérou, s ktorou sa doposiaľ nestýka. Žil v právnej neistote takmer 2 roky, nevedel, či bude odsúdený za závažný trestný čin alebo oslobodený. Tieto dôvody, ktoré uviedol žalobca na zdôvodnenie uplatnenej nemajetkovej ujmy zobral súd prvej inštancie do úvahy pri priznaní náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 5 000 Eur. Väzba podľa názoru súdu prvej inštancie v danom prípade zásadným spôsobom zasiahla do osobnej slobody žalobcu, nemohol vykonávať svoje obvyklé činnosti, bol obmedzený v styku s rodinou, družkou, nemal možnosť počas tohto obdobia sa spoločensky uplatniť a boli obmedzené aj jeho zárobkové možnosti (z prenájmania motorového vozidla). Pokiaľ išlo o iné následky, na ktoré poukazoval žalobca, tieto podľa názoru súdu prvej inštancie neboli preukázané. V konaní nebolo preukázané, že by vyšetrovanie drogovej trestnej činnosti a výkon väzby mali vplyv na vzťahy žalobcu s rodinou, priateľmi, známymi a na prostredie v ktorom sa pohyboval, či na hľadanie si zamestnania. Žalobca aj keď tvrdil, že ľudia ho vnímali inak, pretože mal problémy v súvislosti s väzbou a trestným činom a jeho medializáciou, na preukázanie týchto tvrdení nepredložil žiadne dôkazy, a v tomto smere ani nenavrhol vykonať relevantné dôkazy. Pokiaľ tvrdil, že okolie ho považovalo za obchodníka s drogami a užívateľa drog, tak v tejto súvislosti súd prvej inštancie poukázal na to, že žalobca bol už predtým za obdobný trestný čin stíhaný a aj odsúdený a bol aj vo výkone trestu odňatia slobody. Následne bol podmienene prepustený a počas tohto obdobia sa mal dopustiť trestného činu, ktorý mu bol kladený za vinu v trestnom konaní. Zo strany žalobcu nebolo podľa názoru súdu prvej inštancie preukázané, že takýto názor na neho si jeho priatelia, známi a aj okolie nevytvorili na základe predchádzajúceho odsúdenia. Z rozvodového spisu žalobcu a jeho manželky vyplynulo, že k odcudzeniu medzi manželmi došlo z dôvodu, že žalobca konal protispoločenské činy, s čím jeho manželka nesúhlasila. Manželstvo bolo rozvedené 12. októbra 2007, t. j. ešte predtým, než bol žalobca dňa 16. októbra 2007 nezákonne vzatý do väzby. Toto trestné konanie preto nemohlo mať žiaden vplyv na jeho vzťah s manželkou. Pokiaľ žalobca tvrdil, že v dôsledku väzby došlo k ochladnutiu jeho vzťahu s maloletou dcérou, súd prvej inštancie z rozvodového spisu zistil, že žalobca o maloletú dcéru nejavil veľký záujem ani pred rozvodom, navštevoval ju len sporadicky. Žalobca tiež nepreukázal, že by sa nevedel zamestnať práve v dôsledku výkonu väzby, najmä keď predtým nebol v riadnom zamestnaneckom pomere.

1. 8. Z uvedených dôvodov dospel súd prvej inštancie k záveru, že nárok žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy je dôvodný čo do výšky 5 000 Eur, preto žalobe v tejto časti vyhovel a v zostávajúcej časti žalobu zamietol.

2. 1. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 12. septembra 2018 sp. zn. 9Co/449/2017 rozsudok súdu prvej inštancie vo vyhovujúcom výroku, ktorým bola žalovanej uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi 5 000 Eur a vo výroku o trovách konania potvrdil (prvý výrok). Odvolanie žalobcu odmietol (druhý výrok). Stranám sporu nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania (tretí výrok).

2. 2. Odvolací súd skôr ako pristúpil k vecnému preskúmaniu odvolania podaného obidvomi stranami sporu skúmal procesné podmienky odvolania a zistil, že odvolanie žalobcu bolo podané oneskorene. Vzhľadom na to, že žiadosť žalobcu o odpustenie zmeškanej lehoty na podanie odvolania bola súdom prvej inštancie zamietnutá a žalobca podal odvolanie po zákonom stanovenej 15-dňovej lehote, odvolanie žalobcu v súlade s ustanovením § 386 písm. a/ zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) odmietol.

2. 3. Následne odvolací súd prejednal odvolanie žalovanej v rozsahu danom ustanovením § 379 a § 380 CSP, z hľadísk uplatnených odvolacích dôvodov a dospel k záveru, že odvolanie žalovanej nie je opodstatnené a namietané odvolacie dôvody nie sú naplnené.

2. 4. V odôvodnení rozhodnutia odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie vykonal vo veci dokazovanie v dostatočnom rozsahu pre náležité zistenie skutkového stavu, vykonané dôkazy vyhodnotil podľa ustanovenia 191 CSP, z týchto dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam, na ktorých založil svoje rozhodnutie. Zo zisteného skutkového stavu vyvodil správny právny záver, pričom nedošlo ani k porušeniu procesných práv strán sporu. Odôvodnenie rozhodnutia prvoinštančného súdu zodpovedá zákonne vymedzenej štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Zároveň konštatoval, že nemožno prisvedčiť žalovanej, že by sa súd prvej inštancie v odôvodnení napadnutého rozhodnutia nevyporiadal s dôkazmi a argumentmi, ktoré uvádzala v priebehu prvoinštančného konania. Odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie dáva odpoveď na všetky argumenty uvádzané žalovanou. Táto pritom uvádzala

skutočnosti, ktoré už boli uvedené pred súdom prvej inštancie a s ktorými sa tento náležite a správne vypořiadal pri rozhodovaní vo veci. Preto odvolacie námietky žalovanej neboli spôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozsudku.

2. 5. V súvislosti s odvolacími námietkami žalovanej odvolací súd uviedol, že i podľa jeho názoru boli splnené všetky zákonné predpoklady pre vznik jej zodpovednosti za škodu spôsobenú výkonom väzby žalobcu v zmysle ustanovenia § 8 zák. č. 514/2003 Z. z., ktorými sú existencia škody, zrušenie nezákonného rozhodnutia a príčinná súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím o väzbe a vznikom škody. Názor súdu prvej inštancie, že žalobcovi vznikol aj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch v zmysle ustanovenia § 17 zák. č. 514/2003 Z. z. považoval za správny. V danom prípade nebolo pochyb o tom, že k ujme žalobcu na jeho osobnostných právach výkonom väzby došlo. Pri hodnotení následkov výkonu väzby u žalobcu spočívajúcich v jeho osobnej sfére bolo aj podľa názoru odvolacieho súdu už len z dôvodu obmedzenia osobnej slobody a súkromia namieste priznanie finančného zadosťučinenia, keďže ide o najzákladnejšie práva, ktoré boli vo vzťahu k žalobcovi v danom prípade porušené. Stotožnil sa s názorom súdu prvej inštancie, že vzhľadom na okolnosti samotnej veci bolo priznanie finančného odškodnenia žalobcovi účinným prostriedkom na zmiernenie nepriaznivého následku neoprávneného zásahu, ktorým bol výkon väzby v trvaní 619 dní, z čoho vyplývalo, že na daný prípad bolo potrebné pri stanovení výšky nemajetkovej ujmy aplikovať zákonné ustanovenia, účinné v čase výkonu väzby žalobcu. Aj keď kritériá, podľa ktorých sa určuje výška nemajetkovej ujmy boli do zák. č. 514/2003 Z. z. zavedené až s účinnosťou od 01. januára 2009 zákonom č. 517/2008 Z.z., bolo potrebné uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy posudzovať v zmysle týchto kritérií. Podľa rovnakých kritérií totiž právna aj súdna prax postupovala dávno pred účinnosťou tejto novely, preto tým, že zákon sa novelizoval až s účinnosťou od 01. januára 2009, nič sa nezmenilo na posudzovaní nároku, lebo súdy zohľadňovali tieto kritériá už v čase, kedy ich ustanovenie § 17 výslovne neobsahovalo.

2. 6. Odvolací súd následne vyslovil názor, že určenie finančného odškodnenia žalobcovi malo byť stanovené podľa celkovej dĺžky obmedzenia jeho osobnej slobody v trvaní 619 dní, pretože časové okolnosti sú objektívne vyjadriteľným kritériom pre posúdenie odškodnenia. Navyše poukázal aj na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorá zakotvila rovnaké orientačné kritériá pre stanovenie výšky nemajetkovej ujmy. Výška nemajetkovej ujmy stanovená súdom prvej inštancie, ktorý pri použití týchto kritérií určil náhradu za 1 deň výkonu väzby vo výške približne 8 Eur, bola podľa názoru odvolacieho súdu nízka, nakoľko táto nevychádzala z porovnateľnej úrovne odškodnenia v iných európskych štátoch - Signatárov dohovoru, ktorý za deň obmedzenia osobnej slobody stanovujú náhradu vo výške od 20 Eur po 50 Eur (rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 30Cdo/2357/2010). Celkovo stanovená výška náhrady nemajetkovej ujmy súdom prvej inštancie vo výške 5 000 Eur teda bola podľa názoru odvolacieho súdu vzhľadom na dĺžku výkonu väzby v trvaní 619 dní nízka a nebola v súlade s požiadavkou spravodlivosti. Vzhľadom na to, že v danej veci bolo (účinné) odvolanie podané len žalovanou, nemohol rozhodnúť v neprospech odvolateľa a priznať žalobcovi vyššiu náhradu nemajetkovej ujmy.

2. 7. Odvolací súd ďalej uviedol, že záver súdu prvej inštancie, že žalobca si sám väzbu nezavinil, považuje za správny. V tejto súvislosti uviedol, že pre posúdenie, či obvinený si väzbu zavinil sám sú významné skutočnosti, ktoré boli dôvodom pre jeho vzatie do väzby, prípadne jej trvanie, či predĺženie (rozsudok NS ČR zo dňa 26. novembra 2003 sp. zn. 25Cdo 882/2003). Možno prisvedčiť žalovanej, že vzhľadom na to, že zákon nevyžaduje určitú formu zavinienia väzby, postačuje aj naplnenie predpokladu, ktorým je nevedomá nedbanlivosť. Zavinienie obvineného na vzatí do väzby znamená, že jeho zavinenie konanie (aspoň vo forme nevedomej nedbanlivosti) bolo dôvodom k podaniu a vyhovneniu návrhu na jeho vzatie do väzby. Nie je preto významné, či konanie obvineného vyvolalo podozrenie, že bol spáchaný trestný čin a či naplnilo skutkovú podstatu trestného činu, pre ktorý bol stíhaný. Pre vyvodenie záveru, že obvinený si sám zavinil väzbu by bolo potrebné, aby vykonaným dokazovaním boli zistené také konkrétne skutočnosti, významné pre rozhodnutie o vzatí do väzby, ktoré by svedčili o tom, že obvinený si väzbu zavinil sám. Z uznesenia o vzatí do väzby obvineného a ani z iných listinných dôkazov obsiahnutých v trestnom spise nevyplývali také konkrétne dôvody, z ktorých by mohol vyplynúť záver o zavinení žalobcu na vzatí do väzby, ktorá bola uvalená v zmysle § 71 ods. 1 písm. a/ a c/ Trestného poriadku. Takýmito skutočnosťami nie je ani fakt, že obvinený sa mal dopustiť skutku, ktorý mu bol kladený za vinu počas podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody za obdobný skutok.

Za takú skutočnosť nemožno považovať ani to, že obvinený nevystúpil z auta pri jeho zadržení počas služobného zákroku, ako správne konštatoval súd prvej inštancie. Aj podľa názoru odvolacieho súdu vykonaným dokazovaním nebolo zistené žiadne také konanie žalobcu pred jeho vzatím do väzby, z ktorého by bolo možné vyvodiť, že si väzbu zavinil sám.

2. 8. Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok prvoinstančného súdu vo vyhovujúcom výroku v súlade s § 387 ods. 1 CSP potvrdil ako vecne správny.

3. 1. Proti rozsudku odvolacieho súdu vo výroku, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo vyhovujúcom výroku podala žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, v ktorom žiadala, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

3. 2. Prípustnosť dovolania odôvodnila poukazom na ustanovenie § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

3. 3. V odôvodnení dovolania namietala, že rozhodnutie odvolacieho súdu v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, pričom a rozhodnutie súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Túto právnu otázku špecifikovala in concreto: či možno predchádzajúce právoplatné odsúdenie za úmyselný trestný čin rovnakej povahy ako je trestný čin, z ktorého je osoba o ktorej väzbe sa rozhodovalo obvinená, v spojení so skutočnosťou, že v čase rozhodovania bol obvinený v skúšobnej dobe podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody za trestný čin obdobný ako sa mu kládol za vinu, považovať za naplnenie ustanovenia § 8 ods. 6 písm. a/ zák. č. 514/2003 Z. z. o zavinení väzby žalobcom, vylučujúceho vznik práva na náhradu škody spôsobenej väzbou, ak dôvodom väzby podľa rozhodnutia súdu o väzbe bola obava z pokračovania v trestnej činnosti, teda dôvod podľa § 71 ods. 1 písm. c/ zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok resp. podľa § 67 ods. 1 písm. c/ zákona č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdom.

3. 4. Za nesprávne právne posúdenie žalovaná považovala tú skutočnosť, že napriek jej námietke o zavinení väzby žalobcom podľa § 8 ods. 6 písm. a/ zákona č. 514/2003 Z. z., [ktoré malo spočívať v predchádzajúcom spôsobe života žalobcu a v jeho právoplatnom odsúdení za úmyselný trestný čin rovnakej povahy ako bol trestný čin, z ktorého bol pri rozhodovaní o väzbe obvinený, pričom v čase rozhodovania o väzbe bol navyše v skúšobnej dobe podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody za rovnaký trestný čin (z hľadiska naplnenia skutkovej podstaty v zmysle Trestného zákona) ako sa mu kládol za vinu], ktorú vzniesla už pred súdom prvej inštancie, vo veci konajúce súdy nevzhliadli na naplnenie dikcie ustanovenia § 8 ods. 6 písm. a/ zák. č. 514/2003 Z. z. a na ňou uvádzané skutočnosti a žalobu z tohto dôvodu nezamietli, ale žalobcovi priznali náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Zastáva názor, že v prípade žalobcu bola uvedenými skutočnosťami naplnená hypotéza ustanovenia § 8 ods. 6 písm. a/ zák. č. 514/2003 Z. z. o zavinení väzby žalobcom, a z tohto dôvodu bolo potrebné žalobu žalobcu v celom rozsahu uplatneného nároku zamietnuť. Záver odvolacieho súdu a súdu prvej inštancie, že žalobca nezavinil svoje vzatie do väzby spočíva na nesprávnom právnom posúdení. Má za to, že predchádzajúce právoplatné odsúdenie za úmyselný trestný čin rovnakej povahy ako je trestný čin z ktorého je osoba o ktorej väzbe sa rozhoduje obvinená, predstavuje dostatočný základ pre dôvodnú obavu z pokračovania v trestnej činnosti, a tým aj dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku. V prípade žalobcu nešlo len o skutočnosť samotného rozhodovania o väzbe navyše v skúšobnej dobe podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody za rovnaký trestný čin ako sa mu kládol za vinu, ale o to, že nebyť aktívneho úmyselného konania žalobcu, ktoré v predchádzajúcom období viedlo k jeho odsúdeniu za spáchanie trestného činu, nebola by daná dôvodná obava, že v prípade ponechania na slobode bude pokračovať v trestnej činnosti. Uvedené skutočnosti dostatočným spôsobom odôvodňujú záver, že žalobca predošlým správaním a spôsobom života predchádzajúcim rozhodovaniu o väzbe založil dôvody väzby. V závere svojho dovolania žalovaná uviedla, že oslobodenie spod obžaloby je prvotným a bezpodmienečným predpokladom vzniku práva na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe, pričom úlohou civilného súdu v prípadnom následnom konaní o náhradu škody nie je skúmať zákonnosť nariadenia väzby v trestnom konaní, pričom na takéto skúmanie civilný súd nemá ani právomoc, ale má len posúdiť, či vo veci nie sú dané predpoklady pre naplnenie niektorého z dôvodov pre vylúčenie nároku na náhradu škody spôsobenej väzbou v zmysle ustanovenia § 8 ods. 6 zák. č. 514/2003 Z. z.

4. Žalobca sa k dovolaniu žalovanej nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ event. „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, ktorou je právnická osoba, za ktorú koná zamestnanec alebo člen, ktorý má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 písm. b/ CSP) v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP) prípustné, avšak nie je dôvodné.

6. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú špecifikované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP.

7. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolať v dovolaní uviesť, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a náležitým spôsobom označiť dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolať vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

8. V danom prípade dovolaťka vyvodila prípustnosť podaného dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi ešte nebola vyriešená. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo od aplikácie a interpretácie procesných ustanovení). Musí ísť o právnú otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej neviedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP musí byť procesnou stranou v dovolaní nastolená jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom. Otázkou relevantnou v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP je teda právna otázka (od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu), ktorá ešte nebola riešená dovolacími senátmi najvyššieho súdu, takže vo vzťahu k nej sa ani nemohla vytvoriť a ustáliť rozhodovacia prax dovolacieho súdu a preto je tu daná potreba, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil. Ak procesná strana vyvodzuje prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia, musí: a/ konkretizovať právnú otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ podať svoje vysvetlenie, ako mala byť táto otázka správne riešená.

9. O tom, či je daná prípustnosť dovolania podľa § 421 CSP, rozhoduje dovolací súd výlučne na základe dôvodov uvedených dovolaťom (porovnaj § 432 CSP). Pokiaľ dovolať vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 CSP, má viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) kľúčový význam v tom zmysle, že posúdenie prípustnosti dovolania v tomto prípade závisí od toho, ako dovolať sám vysvetlí (konkretizuje a náležite doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolaťom označenej právnej otázky a že ide o prípad, na ktorý sa vzťahuje toto ustanovenie.

10. Súčasná právna úprava dáva dovolaciemu súdu právomoc rozhodnúť o tom, či ide o otázku

zásadného právneho významu, ktorá nebola dosiaľ riešená, a z tohto pohľadu rozhodnúť o prípustnosti dovolania. Dovolací súd o tom, že dovolanie je z tohto dôvodu prípustné, nevydáva osobitné rozhodnutie, ale sám si posúdi túto otázku ako predbežnú a v prípade, že dospeje ku kladnému záveru, ide o prípustné dovolanie a dovolací súd bez ďalšieho preskúma napadnuté rozhodnutie a meritórne o ňom rozhodne. V konkrétnom prípade musí dovolateľ relevantne odôvodniť, že dovolanie je prípustné, pretože zásadná právna otázka nebola dovolacím súdom dosiaľ riešená, pričom dôvodom dovolania potom môže byť len otázka právneho posúdenia a spochybnenie jej vyriešenia zo strany odvolacieho súdu ako aj odôvodnenie právneho záveru, ktorý zastáva dovolateľ (Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. Beck, str. 1382).

11. Z obsahu dovolania (vychádzajúc z článku 11 ods. 1 Základných princípov CSP a ustanovenia § 124 ods. 1 CSP) vyplýva, že žalovaná za dosiaľ dovolacím súdom neriešenú považuje otázku, či možno predchádzajúce právoplatné odsúdenie za úmyselný trestný čin rovnakej povahy ako je trestný čin, z ktorého je osoba o ktorej väzbe sa rozhodovalo obvinená, v spojení so skutočnosťou, že v čase rozhodovania bol obvinený v skúšobnej dobe podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody za trestný čin obdobný ako sa mu kládol za vinu, považovať za naplnenie ustanovenia § 8 ods. 6 písm. a/ zák. č. 514/2003 Z. z., o zavinení väzby žalobcom, vylučujúceho vznik práva na náhradu škody spôsobenej väzbou, ak dôvodom väzby podľa rozhodnutia súdu o väzbe bola obava z pokračovania v trestnej činnosti, teda dôvod podľa § 71 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku resp. podľa § 67 ods. 1 písm. c/ zákona č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdom.

12. Právnym posúdením veci je aplikácia práva na zistený skutkový stav. Je to činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej normy, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

13. Zodpovednosť za škodu spôsobenú rozhodnutím o treste, o ochrannom opatrení alebo rozhodnutím o väzbe v zmysle § 8 zák. č. 514/2003 Z. z. môže založiť len rozhodnutie vydané v rámci trestného konania. Zo znenia § 8 zák. č. 514/2003 Z. z. je nepochybne zjavné, že nárok na náhradu škody môže založiť len "nezákonné" rozhodnutie o treste alebo "nezákonné" rozhodnutie o ochrannom opatrení, pričom v prípade rozhodnutia o väzbe platí, že zodpovednosť za škodu môže za zákonom stanovených podmienok založiť aj také rozhodnutie o väzbe, ktoré nebolo nezákonné. Z ustanovenia § 3 ods. 1 zákona o zodpovednosti za škodu vyplýva, že za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím o väzbe zodpovedá štát, t.j. Slovenská republika.

14. Pozitívnym vymedzením predpokladov vzniku nároku na náhradu škody v zmysle ustanovenia § 8 ods. 5 zák. č. 514/2003 Z. z. je naplnenie niektorej z hypotéz predpokladaných v citovanom ustanovení, t.j. že voči osobe, ktorá bola vzatá do väzby, bolo trestné stíhanie zastavené, bola spod obžaloby oslobodená alebo vec bola postúpená inému orgánu. Predpokladom vzniku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím je existencia nezákonného rozhodnutia, existencia škody, príčinná súvislosť medzi škodou a nezákonným rozhodnutím, a to pri splnení všetkých troch zákonných podmienok súčasne. Negatívne vymedzenie predpokladov vzniku nároku na náhradu škody v zmysle ustanovenia § 8 ods. 6 písm. a/ zákona 514/2003 Z. z. ustanovuje o.i., že právo na náhradu škody nevznikne, ak si osoba uloženie trestu ochranného opatrenia alebo väzbu zavinila sama.

15. Ustanovenie § 8 ods. 5 zákona o zodpovednosti za škodu vychádzajúc z logického a systematického výkladu je prvým predpokladom vzniku nároku, nakoľko je kumulatívnou podmienkou súčasné nenaplnenie žiadneho z negatívnych predpokladov, za ktorých nárok na náhradu škody nevznikne (§ 8 ods. 6 zák. č. 514/2003 Z. z.) to znamená, že nárok na náhradu škody nevznikne ani v prípade danosti niektorého z pozitívnych predpokladov vzniku nároku na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o

väzbe ustanovených v § 8 ods. 5 citovaného zákona.

16. Predmetná právna úprava vychádza najmä z čl. 5 ods. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podľa ktorého každý, kto bol zatknutý alebo pozbavený slobody v rozpore s ustanoveniami tohto článku, má nárok na odškodnenie. V súvislosti s § 8 zákona o zodpovednosti za škodu je však potrebné prihliadať aj na ustanovenia čl. 17 Ústavy SR, ktorý garantuje osobnú slobodu.

17. V preskúmvanej veci žalovaná opodstatnene namietala, že právna otázka in concreto, či možno predchádzajúce právoplatné odsúdenie za úmyselný trestný čin rovnakej povahy ako je trestný čin, z ktorého je osoba o ktorej väzbe sa rozhodovalo obvinená, v spojení so skutočnosťou, že v čase rozhodovania bol obvinený v skúšobnej dobe podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody za trestný čin obdobný ako sa mu kládol za vinu, považovať za naplnenie ustanovenia § 8 ods. 6 písm. zákona o zodpovednosti za škodu, o zavinení väzby žalobcom, vylučujúceho vznik práva na náhradu škody spôsobenej väzbou, ak dôvodom väzby podľa rozhodnutia súdu o väzbe bola obava z pokračovania v trestnej činnosti, teda dôvod podľa § 71 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku resp. podľa § 67 ods. 1 písm. c/ zákona č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdom, dosiaľ dovolacím súdom riešená nebola.

18. Z obsahu spisu vyplýva, že žalobca bol vzatý do väzby uznesením Okresného súdu Košice - okolie zo dňa 19. októbra 2007 sp. zn. 0Tp/424/07, ktorá začala plynúť 16. októbra 2007, v celkovom trvaní 619 dní, a to z väzobných dôvodov v zmysle § 71 ods. 1 písm. a/ a c/ Trestného poriadku, pričom v danom prípade k zadržaniu žalobcu došlo po tom, čo bol po istú dobu odpočúvaný a sledovaný, avšak tieto úkony (ako bolo v trestnom konaní konštatované) neboli vykonané v súlade so zákonom. Ak dovolaťka namietala a má za to, že v danom prípade bolo vzatie do väzby zavinené samotným žalobcom, a to vzhľadom na jeho predchádzajúce právoplatné odsúdenie, a tiež plynutie skúšobnej doby podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody za obdobný trestný čin ako sa mu kládol za vinu v dobe vzatia do väzby, podporiac dôvody väzby odmietnutím vypovedania v neprítomnosti obhajcu a nevystúpením z motorového vozidla na výzvu polície, poukazujúc na to, že zákon o zodpovednosti za škodu nevyžaduje určitú formu zavinenia väzby a postačuje k naplneniu predpokladu nevedomá neobstarlivosť, dovolací súd konštatuje, že predmetnú námietku považuje za neopodstatnenú a nedôvodnú.

19. Je potrebné vychádzať z toho, že väzba je prostriedkom na zaistenie obvineného pre účely trestného konania zo zákonom stanovených dôvodov (§ 71 Trestného poriadku). Väzba z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. a/ Trestného poriadku, má zabrániť tomu, že obvinený ušiel alebo sa skrýval, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu alebo trestu, najmä ak nemožno jeho totožnosť ihneď zistiť, ak nemá stále bydlisko alebo ak mu hrozí vysoký trest. Väzba z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku, má preventívny charakter a má zabrániť tomu, aby obvinený ďalej pokračoval v skutku, pre ktorý mu bolo oznámené (vznesené) obvinenie z trestného činu. Zavinenie väzby samotnou osobou, ktorá žiada o náhradu škody, zákon o zodpovednosti za škodu bližšie nedefinuje, preto je interpretácia a aplikácia tohto zákonného ustanovenia zverená všeobecným súdom, ktoré o nárokoch na náhradu škody spôsobenej väzbou rozhodujú. Pri tomto rozhodovaní vychádzajú vždy z konkrétnych okolností každého jednotlivého prípadu, zistených z riadne vykonaného dokazovania, a na základe toho urobia právny záver o zavinení, resp. nezavinení väzby osobou žiadajúcou náhradu škody.

20. V okolnostiach prípadu žalobcu je aj z pohľadu dovolacieho súdu nepochybné, že zavinenie žalobcu na uvalení predmetnej väzby nemožno vidieť len v tom, že išlo o osobu predtým niekoľkokrát súdne trestanú pre obdobný trestný čin, pretože vzhľadom na jeho správanie v dobe vzatia do väzby neexistovali žiadne konkrétne okolnosti a skutočnosti objektívne odôvodňujúce existenciu dôvodnej obavy, že by mohol pokračovať v trestnej činnosti obdobnej povahy. Samotná skutočnosť, že v predchádzajúcom období preukázateľne spáchal totožnú alebo obdobnú trestnú činnosť (za ktorú bol právoplatne odsúdený) sama osebe neznamená automaticky zánik jeho práva na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe v zmysle ustanovenia § 8 ods. 6 zák. č. 514/2003 Z. z. Zavinenie žalobcu na jeho vzatí do väzby nemožno vidieť ani v tom, že sa ako obvinený ku spáchaniu trestného

činu nepriznal alebo že odmietol vypovedať, pretože len využil svoje procesné práva, ktoré v rámci daného štádia trestného konania mal. Dovolací súd považuje za nevyhnutné poukázať i na to, že na steroch z rúk žalobcu sa nenašli žiadne stopy po drogách, a pokiaľ sa našli stopy v moči, tak táto skutočnosť bola žalobcom v priebehu trestného konania úspešne namietaná, keď tvrdil, že moč trestným orgánom nevydal a že neexistuje ani zápisnica o jeho vydaní, a teda ani táto argumentácia neobstojí z hľadiska záveru, že si väzbu zaviniť sám a preto mu v zmysle ustanovenia § 8 ods. 6 zák. č. 514/2003 Z. z. nevzniklo právo na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe. Zavinenie žalobcu na vzatí do väzby rešpektujúc predovšetkým princíp spravodlivosti, avšak v súlade princípom prezumpcie neviny, by v danom prípade bolo preukázané, ak by tomu nasvedčovali okrem vyššie uvedeného aj iné skutočnosti, a to napríklad nález drog nájdený v rámci telesnej integrity žalobcu, čo sa však nestalo.

21. Z vyššie uvedeného odôvodnenia vyplýva, že dovolacia námietka žalovanej, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu vo veci samej spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci v ňou vymedzenej (vyššie špecifikovanej) právnej otázke, ktorá je podkladom pre opodstatnenosť nároku žalobcu na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe, je nedôvodná a preto dovolací súd jej dovolanie podľa ustanovenia § 448 CSP zamietol.

22. Žalobca bol v dovolacom konaní úspešný a preto na základe ustanovenia § 453 ods. 1 s použitím § 255 ods. 1 CSP by mal (potenciálny) nárok na náhradu trov dovolacieho konania. Žalobcovi však preukázateľne žiadne trovy dovolacieho konania nevznikli (k dovolaniu žalovanej sa nevyjadril) a preto mu dovolací súd náhradu trov dovolacieho konania nepriznal.

23. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.